Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 8 февраль 1974 йил, жума ◆ № 33 (15.813). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси, СССР Олий Советн Президиуми, СССР Министрлар Советида

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ КУБА РЕСПУБЛИКАСИГА ҚИЛГАН ВИЗИТИ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг 1974 йил 28 январь — 3 февралда Кубага қилган расмий дўстлик визити якунларини кўриб чиқиб, ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу визит вақтидаги фаолиятини тўла-тўкис маъқуллайдилар ва бу визитни Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Куба Коммунистик партияси ўртасидаги, СССР билан Куба Республикаси ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришда янги босқични бошлаб берадиган катта воқеа, деб баҳолайдилар.

Л. И. Брежнев, унга ҳамроҳ бўлиб борган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари А. А. Громико ва В. В. Шчербицкий, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат Г. В. Романов, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев ва Совет Иттифоқидан борган бошқа ўртоқлар КПСС Марказий Комитетининг топшириғини бажариб, Куба Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг Бош министри Фидель Кастро билан, Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг ва Секретариатининг аъзолари билан муфассал музокаралар ўтказдилар. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети шу музокараларнинг натижаларини маъқуллаб, икки томонлама муносабатлар масалаларида ҳам, шунингдек ҳозирги замоннинг барча туб халқаро проблемаларида ҳам иккала партия ва мамлакатнинг фикрлари ва позициялари бир хил эканлигини зўр мамнуният билан таъкидлайдилар.

Л. И. Брежнев ва Фидель Кастро ўртоқларнинг Гаванадаги Совет—Куба дўстлиги митингида сўзлаган нутқларида Куба революциясининг буюк роли, куба халқининг янги жамият қуришдаги муваффақиятлари сиёсий жиҳатдан кенг равишда кўрсатиб берилди, Совет Иттифоқининг, бошқа қардош социалистик давлатларнинг Куба билан жанговар бирдамлигининг аҳамияти, совет халқининг коммунизм қурилишидаги ютуқлари, СССРнинг ташқи сиёсати тинчлик, социализм ва миллий озодлик кучларини мустаҳкамлашга чуқур таъсир ўтказаётганлиги зўр куч билан таъкидланди.

Совет—Куба Декларацияси Л. И. Брежнев ва Фидель Кастро ўртоқлар имзолаган энг муҳим ҳужжатдир. Бу ҳужжатда дунёда биринчи социализм мамлакати билан Латин Америкасидаги биринчи социалистик давлат ўртасидаги чинакам интернационалистик ҳамкорликнинг ўн беш йиллик тажрибаси умумлаштирилди, СССР билан Куба ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларни янада планли равишда ривожлантиришнинг, социалистик, коммунистик қурилиш тажрибасини баҳам кўришнинг, социалистик ҳамдўстлик ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг жипслигини марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принциплари асосида мустаҳкамлаш учун курашдаги ҳаракатларни координациялашнинг катта программаси белгиланди.

Декларацияда социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштиришга ва ялпи адолатли тинчликни таъминлашга, Европада ва бошқа қитъаларда коллектив хавфсизлик системаларини вужудга келтиришга, империалистик агрессиянинг ҳамма турларига қарши кескин кураш олиб боришга, халқларнинг миллий озодлик ва социал тараққиёт йўлидаги курашини қўллаб-қувватлашга қаратилган баҳамжиҳат ташқи сиёсатининг олижаноб мақсадлари янги куч билан таъкидлаб ўтилди.

Совет Иттифоқи билан Куба турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши принциплари асосида ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ишига ўзларининг содиқ эканликларини билдириб, бошқа қардош мамлакатлар билан, барча тараққийпарвар кучлар билан биргаликда халқаро вазиятдаги ижобий силжишларни мустаҳкамлашга, бу силжишларни стабил ва муқаррар тус олдиришга сабот билан ҳаракат қила беришга аҳд қилганликларини тасдиқладилар.

Л. И. Брежневнинг визити Совет—Куба дўстлигининг қудратли тўлқинлантирувчи намойишига айланиб кетди. Бу визит битта тарихий йўлдан бораётган ва битта муштарак ишни бажараётган икки қардош халқ бирдамлигининг чинакам байрами, Куба меҳнаткашларининг социализм идеалларига букилмас садоқатининг ифодаси бўлди. Совет Иттифоқи вакилларига Куба халқи томонидан кўрсатилган қизғин иззат-икромни КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети Ленин партиясига, совет халқига меҳр-муҳаббат ва ҳурмат-эҳтиромнинг ажойиб тимсоли, деб биладилар. СССР коммунистлари, меҳнаткашлари ҳам революцион Кубага, унинг раҳбарларига худди шундай бирдамлик ва қардошлик туйғулари билан жавоб бермоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети визит якунлари, Совет—Куба Декларацияси иккала мамлакат халқларининг, тинчлик ва социализм ишининг манфаатлари йўлида СССР билан Куба ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш учун ишончли негиз бўлиб хизмат қилади, деб ҳисоблайдилар.

Фидокорона меҳнат самараси

МОСКВА ШАҲРИ, БЕЛОРУССИЯ ССР, МОЛДАВИЯ ССР ВА ДОНЕЦК ОБЛАСТИДА ЕНГИЛ, ОЗИҚ-ОВҚАТ, ГЎШТ ВА СУТ САНОАТИ ҲАМДА ЕНГИЛ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ МАШИНАСОЗЛИГИ МИНИСТРЛИГИ КОРХОНАЛАРИ ҚУРИЛИШЛАРИНИНГ БИНОКОРЛАРИГА, МОНТАЖЧИЛАРИГА, ИШЛАТУВЧИЛАРИГА, ЛОЙИҲА ВА КОМПЛЕКТЛАШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ХОДИМЛАРИГА, ҲАММА ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Азиз ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети сизларни катта меҳнат ғалабаси — Енгил, Озиқ-овқат, Гўшт ва сут саноати ҳамда Енгил ва Озиқ-овқат саноати машинасозлиги министрлигининг корхоналарида ишлаб чиқариш қувватларини қуришни ва ишга туширишни тезлаштириш юзасидан 1973 йил учун зиммага олинган социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилганлиги билан самимий қутлайдилар.

Сизлар эришган меҳнат ғалабаси ишчилар, инженер-техник ходимларнинг фидокорона меҳнатлари, қурилишлардаги барча қатнашчиларнинг оммавий меҳнат ташаббуси, кенг ёйилган социалистик мусобақа, илғор қурилиш методларини жорий этиш, ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш ҳамда партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ўтказган катта ташкилотчилик ишлар туфайли мумкин бўлди.

Сизларнинг коллективларингиз енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқларида янги қувватларни муддатидан илгари ишга туширганлиги — КПСС XXIV съездининг меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш борасида белгиланган партия бош йўлининг амалга оширилишига қўшилган салмоқли ҳиссадир.

Кўпгина қурилиш коллективлари ва ишлатувчилар коллективлари сиз бошлаган ташаббусни қизғин қўллаб-қувватлади. Бу нарса уларнинг аҳолига мол ишлаб чиқарувчи энг муҳим корхоналарни қуриш ва ишга тушириш планларини муваффақиятли уддалашларига кўп жиҳатдан ёрдам берди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, сизлар 1974 йил учун зиммангизга олган оширилган мажбуриятларни шараф билан бажо келтирасизлар, социалистик мусобақада янада юксак кўрсаткичларга эришасизлар ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга аталган янги қувватлар қуриш ва ўзлаштиришда қатнашувчиларнинг ҳаммаси сизларнинг ажойиб тажрибангиздан бундан буён ҳам кенг кўламда фойдаланадилар.

Азиз ўртоқлар, социалистик ватанимиз фаровонлиги йўлида сизларга янги-янги меҳнат ғалабалари тилаймиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет фани ва маданиятини ривожлантиришдаги, юқори малакали илмий кадрлар тайёрлашдаги, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашдаги жуда катта хизматлари учун ҳамда ташкил этилган кунига 250 йил тўлиши муносабати билан **Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Фанлар академияси Ленин ордени** билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 йил, 7 февраль.

РАУЛЬ КАСТРО МОСКВАГА КЕЛДИ

Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитетининг иккинчи секретари, Революцион ҳукумат Бош министрининг биринчи ўринбосари, Революцион қуролли кучлар министри Рауль Кастро КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан ғайри расмий визит билан 6 февралда Москвага келди.

Шереметьево аэродромида Рауль Кастрони КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР мудофаа министрининг ўринбосари И. Г. Павловский, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Г. Х. Шахназаров ва КПСС Марказий Комитети аппаратининг бошқа масъул ходимлари кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Куба Республикасининг СССРдаги элчиси Северо Агирре дель Кристо ва элчихоналарнинг дипломатия ходимлари бор эди. (ТАСС).

ДАШТГА ҲУЖУМ

ТЎРТКЎЛ. Қорақалпоғистоннинг жанубида 22 километрли асфальтланган йўл қурилиши бошланди. Бу йўл Эллик қалъа массивини Беруний шаҳри билан боғлайди. Шу йил август ойида янги трасса бўйлаб чўлқуварлар учун юк ортилган дастлабки машиналар қатнай бошлайди.

Эллик қаъла массиви иккинчи ёшлигини бошидан кечирмоқда. Бир йилда бу ерда тўрт минг гектар ер ўзлаштирилди, иккита колхоз тузилди, обод посёлка қад кўтарди, электр симлари тортилди.

Автоном республика жанубида қўриқ ерларни ўзлаштириш масштаби ўсиб бормоқда. Махсус «Каракалпакюгводстрой» тресті ташкил этилди. Трест коллективи бу йил Беруний ва Тўрткўл районларида 17 миллион сўмлик ирригация-мелиорация ишларини бажаради. (ЎзТАГ).

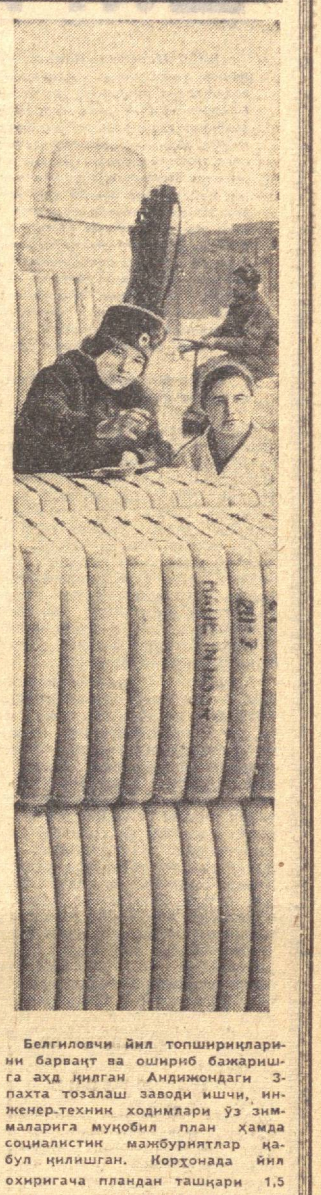

Белгиловчи йил топшириқларини барвақт ва ошириб бажаришга аҳд қилган Андижондаги 3-пахта тозалаш заводи ишчи, инженер-техник ходимлари ўз зиммаларига муқобил план ҳамда социалистик мажбуриятлар қабул қилишган. Корхонада йил охиригача пландан ташқари 1,5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади. Меҳнат унумдорлиги белгиланганидан 2 процент оширилади. Суратларда: 1. Корхонанинг Камол Одинаев бошқараётган коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари. 2. Жўнатишга тайёрлаб қўйилган пахта тойлари.

Г. Кечкин фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

Юбилей анкетаси

МЕХАНИЗАЦИЯ— БОШ ЙЎЛИМИЗ

«Совет Ўзбекистони» юбилей анкетасига Сирдарё область, Ворошилов районидаги «Социализм» совхозининг директори З. САТТОРОВ жавоб беради:

◆

—Партия ва ҳукуматимизнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарори республикамиз меҳнаткашларини янги зафарларга илҳомлантириб юборди. Шу муносабат билан хўжалигингизда қандай ишлар амалга оширилаётганлиги ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз!

— Замон тақозо этган бу ҳужжатлар совхозимиз меҳнат аҳлининг ҳам кучига куч, ғайратига ғайрат қўшди. Барча бригадалар бўлимлар, чорвачилик фермаси ходимлари социалистик мусобақага қўшилиб, ўз устларига конкрет мажбуриятлар қабул қилишди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Марказий Комитетнинг партия XXIV съездига ҳисобот докладида таъкидлаганидек, **«меҳнат мусобақаси ҳақиқатан ҳам умумхалқ мусобақасига айланди».**

Биз социалистик мусобақани ташкил этишда илғор фан-техникага, ишлаб чиқаришдаги прогрессив методларга амал қиламиз. Социалистик мусобақа натижалари вақт-вақтида якунланиб турилади. Бу якунлар бригада ва бўлимларда, чорвачилик фермаси ходимлари йиғилишларида кенг ва атрофлича муҳокама қилиб борилади. Мусобақани уюштиришда бажарилган ишнинг миқдори ва сифати ҳисобга олинади. Одамларни ўз меҳнатидан баҳраманд этиш мақсадида улар моддий ва маънавий рағбатлантириб турилади. Ғолибларга қимматбаҳо буюмлар, пул мукофотлари, совриң ва дипломлар бериб борилади. Шунингдек, улар «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар. Ҳар бир коллективда коммунистик меҳнат зарбдори ва коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун кураш оммавий тус олаётир.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони коммунист Мухтор Холматов бошлиқ бригада социалистик мусобақа ташаббускори бўлиб майдонга чиқди. Бригада аъзолари тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи белгиловчи йилида ҳар гектар майдондан 50 центнердан «оқ олтин» топширишга, ҳосилнинг ҳаммасини машиналарда териб олишга аҳд-паймон қилди. Унинг бу ташаббуси совхоз бўйича кенг ёйилмоқда.

Социалистик мусобақанинг ошкорлиги ва яхши самаралар бериши учун курашаётган чорвачилик фермаси ходимлари ҳам яхши ташаббус бошладилар. Улар бу йил соғин сигирларнинг ҳар биридан ўтган йилдагига қараганда 100 килограммдан кўп сут соғиб олишга сўз беришди. Бу, қўшимча равишда 260 центнер сут топшириш имкониятини беради.

Шу кунларда ишчиларимизнинг ғайрат-шижоати мисли кўрилмаган даражада жўш урмоқда, улар мўл-кўлчилик учун, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтирмоқ учун социалистик мусобақани тобора авж олдириб, янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқдалар.

— Мирзачўлнинг эски зонасида ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхши деб бўлмайди. Бунинг устига янги ўзлаштириладиган ерлар жуда кам. Демак, пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий резерви — мавжуд майдонларда ҳосилдорликни оширишдан иборат. Бу соҳада совхозда қандай тадбир-чоралар, тажрибалар қўл келаётир!

— Тўғри айтасиз. Мирзачўлнинг эски зонасидаги ерларни чиҳоятда шўр босган. Лекин янги ташкил этилган совхозлардаги сингари бу ерда ёпиқ дренажлар йўқ ҳисоби. Айни вақтда зах сувни қочирадиган зовурлар ҳам етишмайди. Бунинг устига тузли сувни чиқариб ташлайдиган коллекторлар ҳам оз. Буларнинг ҳаммаси тупроқнинг унумдорлигини пасайтириб юбормоқда.

Лекин пахтакорларимиз бунинг ҳам иложини топдилар. Экин майдонларини карталарга бўлиб, кичик-кичик поллар олиб шўр ювишга жазм этдилар. Бунда сув ер сатҳидан камида 25 сантиметр қилиб қалқитиб қўйилади. Шунда тупроқдаги тузлар сув таъсири остида секин-аста пастга чўка бошлайди ва сизот сувлар сизилиб зовурларга оқиб кетади. Шўр қанча паст бўлса, ўсимликка шунча яхши: илдизига зарар етказмайди, ёш ниҳолларни «бўғиб» ташламайди. Натижада ғўза туплари нормал ўсади. Бироқ, ғўзалар ўз-ўзидан ривожланавермайди. Ерни шудгорлашдан олдин талабига қараб минерал ва маҳаллий ўғитларга қондирамиз. Вегетация даврида эса тағин уч марта озиқлантирамиз, уч марта суғорамиз. Шўрни бир эмас, икки марта, айрим карталарда уч марта ювамиз.

Чопиқ пайтида ғўза қатор ораларини икки томонлама чуқур культивация қиламиз. Бегона ўтларга қарши гербицидлар сепамиз, ҳашарот пайдо бўлиши биланоқ, унга қарши химиявий препаратлардан фойдаланамиз. Бундан беш-олти йил илгари ҳосилдорлик пасайиб кетган эди. Бултур совхоз тарихида биринчи бор мўл ҳосил етиштирдик, давлатга қарийб 15 минг тонна «оқ олтин» топширдик. Ҳосилдорлик гектар бошига аввалги йиллардагига нисбатан 7-8 центнерга кўпайди. Айрим бригадаларда эса 20 центнергача ошди. Бунга фақат ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва техникадан оқилона фойдаланиш туфайли эришдик.

— Кўп, сифатли ва арзон маҳсулот етиштириш — ҳар бир хўжаликнинг иқтисодий қудратини, моддий-маданий турмуш даражасини белгилайди. Бунинг учун хўжалигингизда нималар қилиняпти ва қандай истиқболлар бор!

— Ишлаб чиқарувчи кучлар тез ривожланаётган, ишлаб чиқариш муносабатлари тобора такомиллашиб бораётган ҳозирги вақтда мумкин қадар кўпроқ, сифатлироқ ва арзон маҳсулот етиштириш — кун тартибидаги асосий вазифамиз бўлиб қолди. Бунга эришмоқ учун биз, даставвал, меҳнат унумдорлигини оширишимиз зарур. Ҳаёт кўрсатаётганидек меҳнат унумдорлигини оширишда қуйидаги омиллар: биринчидан, ишлаб чиқариш техникаси ва технологиясини такомиллаштириш, айниқса фан-техника ютуқларидан кенг фойдаланиш; иккинчидан, ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришни ривожлантириш; учинчидан, меҳнат ва ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этиш, тўртинчидан, меҳнаткашларнинг маданий-техника савияси ва малакасини ошириш ва ниҳоят, бешинчидан, социалистик мусобақа муҳим роль ўйнайди.

Меҳнат унумдорлигининг ўсиши кўплаб маҳсулот ишлаб чиқаришга имкон беради ва айни вақтда маҳсулот таннархини камайтиришнинг энг муҳим йўлидир. Бунга материал сарфини камайтириш, тежамкорликка риоя қилиш, меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш, оғир қўл меҳнатини механизациялаштириш, асосий ишлаб чиқариш фондларидан самарали фойдаланиш, ана шу фондларни бошқаришни такомиллаштириш ва бошқа йўллар билан эришилади.

Совхозимиз коллективи ишлаб чиқариш жараёнида ана шуларга тўла амал қилаётир. Шу боисдан бўлса керак, хўжаликнинг барча соҳаларида салмоқли ютуқлар қўлга киритиляпти. Ўтган йили қарийб 15 минг тонна пахта етиштирилганлигини айтдим. Лекин, унинг таннархи илгариги йиллардагига қараганда 4-5 сўмга камайганлигини таъкидлаш қандай қувончли. Бунга етиштирилган ҳосилнинг қарийб 90 процентини машиналарда териб олиш, ишлаб чиқариш ҳаражатларини камайтириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш туфайлигина эришдик. Далаларимизда 126 та «зангори кема» ишлади. Ҳар бир машина бункеридан мавсумда ўрта ҳисобда 100 тоннадан ошириб пахта тўкилди. Илғор механик-ҳайдовчи Босим Бозоров 650 тонна пахта териб берди. Шунча пахта қўлда терилганида қўшимча равишда 325 киши теримга жалб этилган бўларди. 650 тонна пахта қўлда терилганида теримчиларга 35 минг сўмдан зиёдроқ пул тўланарди. Механизаторларга шунча пахтани терганликлари учун 1625 сўм тўланди. Бу рақамлардан меҳнат унумдорлигини оширишда механизация нечоғли роль ўйнаётганлиги яққол сезилиб турибди.

Совхозимиз истиқболини иккинчи қўриқда — мавжуд экин майдонларида кўриб турибмиз. Ўзлаштириладиган янги ерлар кам бўлганлиги сабабли мавжуд майдонларнинг ҳосилдорлигини ошириш ҳисобига пахта етиштиришни кўпайтирамиз. Тўққизинчи беш йилликнинг охирига бориб ҳосилдорлик гектар ҳисобига яна 4 центнерга кўтарилади.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейига тайёргарлик кўраётган ҳар бир кишининг, ҳар бир коллективнинг юрагига тугиб қўйгани бор. Биз ҳам катта режаларни белгилаб иш тутяпмиз. Чунончи, пахта ҳосилдорлигини гектар бошига икки центнерга кўпайтирамиз, ҳар бир жайдари сигирдан пландаги 2200 килограмм ўрнига 2500 килограммдан сут соғиб оламиз, бўрдоқига боқиладиган қорамолларнинг вазнини 450 килограммдан оширамиз энг муҳими — пахтанинг таннархини бултургига нисбатан 15 процент камайтирамиз. Шонли юбилейга совғамиз ана шундай бўлади.

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА—МУҲИМ ПАРТИЯВИЙ-СИЁСИЙ ИШ

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАГИ ЭНГ ЯХШИ КОЛЛЕКТИВЛАР, ИЛҒОРЛАР ВА НОВАТОРЛАРНИНГ ЮТУҚЛАРИНИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ВА КЕНГ ЁЙИШ МАҚСАДИДА МИНИСТРЛИКЛАР ҲАМДА ИДОРАЛАР 1974 — 1975 ЙИЛЛАРДА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАДА ҒОЛИБ ЧИҚҚАН КОРХОНАЛАР, ЦЕХЛАР, БРИГАДАЛАР, ЕТАКЧИ КАСБЛАРДАГИ ИШЧИЛАР ТАЖРИБАСИНИ ЎРГАНИШ ВА ЖОРИЙ ЭТИШ КОНКРЕТ ПРОГРАММАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШЛАРИ КЕРАК.

(КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қароридан).

ШАҲАР ЎЗ ҚАҲРАМОНЛАРИНИ ШАРАФЛАМОҚДА

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати ангренликлар қалбидан ҳам чуқур жой олди, уларни янги зафарларга руҳлантирди. Ишчи шарафи, ишчи ифтихори кишиларни маҳорат чўққиларига чорламоқда, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун кураш мусобақасини кенг авж олдирмоқда. Ангрен меҳнаткашлари кўп, соз, арзон деган шиор остида маҳорат чўққисига интилмоқдалар. Шаҳар саноат корхоналарининг меҳнаткашлари беш йилликнинг уч йиллик графигини муддатидан 53 кун илгари, қурувчилар эса 55 кун илгари бажариб қўйдилар. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини пасайтириш, ишлаб чиқариш рентабеллигини ўстириш топшириқлари ҳам ортиғи билан адо этилди. Ҳар бир меҳнаткашнинг ишлаб чиқариш топшириқларини тўла ва ошириб бажаришдаги маънавий масъулияти ошганлиги ҳам айниқса муҳимдир. Ангрен — афсонавий беш йилликлар фарзанди бўлиб, у мусобақа байроғи остида қад кўтарди, бу байроқ шаҳар учун ўсиш, юксалиш омили бўлди. Мусобақанинг ҳаётбахш муҳити кишиларда ижодкорликка интилишни тарбиялайди, минг-минглаб ришталар орқали уларни ижодий бунёдкорлик ва жасоратга жалб этади.

Бугун биз мусобақа байроғини баланд кўтарган Ангрен тўғрисида ҳикоя қилмоқчимиз.

Социалистик мусобақа ўз табиатига кўра ўсиш, юксалишда бўлади. Биринчи коммунистик шанбаликлардан то ўтган йилнинг умумхалқ меҳнат вахтасигача босиб ўтилган йўлга фикран назар ташларканмиз, бунга яққол ишонч ҳосил қилиш мумкин. Бу шонли йўл коммунистик қурилишимизнинг ҳамма соҳаларида ёрқин ғалабаларга бурканганди. Шуниси муҳимки, мусобақа миқёсининг ўзигина ўзгариб қолмай, унинг мундарижаси бойимоқда.

Ангрен меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми ва СССР Олий Советининг еттинчи сессияси тарихий қарорлари руҳияти билан янги йилга қадам қўйдилар. Улар 1974 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилдилар. Уларнинг ўз олдига қўйган асосий мақсадлари янги социалистик мажбуриятларида ўз ифодасини топган. Ангрен шаҳрининг саноат корхоналари, қурилишлари ва ташкилотлари коллективлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини зарбдор меҳнат билан нишонлаш юзасидан партия чақириғига жавобан маҳсулот реализация қилиш йиллик планини муддатидан илгари, 23 декабрга бажариш; пландан ташқари 3 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бериш; меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига ишлаб чиқаришнинг камида 70 процент ўсишига эришиш; пландан ташқари 470 минг сўм фойда беришга аҳд қилдилар. Шаҳар бинокорлари қурилиш-монтаж ишлари йиллик планини 20 декабрда бажариб, қўшимча равишда 500 минг сўмлик маблағни ўзлаштириш учун курашмоқдалар.

Ўз кучига ишонган, ҳамма ишлаб чиқариш резервларини пухта ҳисоб-китоб қилган, фан-техника тараққиёти учун тинмай кураш олиб бориш самарасини амалда кўрган, изланиш романтикаси, социалистик мусобақанинг қаҳрамонона шижоати билан тўлиб-тошган новаторлар тажрибасини қадам-бақадам қунт билан ўрганган одамларгина ўз олдига мана шундай юксак мақсадларни қўйиши мумкин. Ангрен Ватанга планга қўшимча 80 минг тонна кўмир, миллион дона ғишт, минг тонна рангли цемент, 60 минг квадрат метрдан зиёд сопол плиталар, 25 шартли километр сопол қувур, 5 минг кубметр норуда материаллар ва бошқа кўп маҳсулотлар армуғон этишга аҳд қилган. Шаҳарнинг муқобил плани асосида аниқ иқтисодий ҳисоб-китоб мавжуд, резерв ва имкониятларга реал ёндашиш негизи ётади. Хўжаликнинг бу резерв ва имкониятларидан тўла фойдаланиш, минг-минглаб мусобақа қатнашчиларининг ишларида янги куч билан равнақ топади.

Шаҳримизнинг, машҳур кишилари ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан донг таратган кишилардир. Ангрен дурдоналарини биринчи бўлиб очган геолог Г. С. Чикризов хотирасига ўрнатилган шаҳар марказидаги ёдгорлик ёнида шаҳримизнинг ана шу фидокор кишилари портрети галереясини кўришингиз мумкин. Шаҳар билан бирга унинг энг яхши кишилари ҳам бутун ишчиларнинг кўз олдида ўсди, камол топди. Улар барчага намуна бўлиб, байроқдорлик ролини ўйнамоқдалар.

Йиллар ўз мароми билан ўтиб кетаверар экан. Шахтанинг участка механиги вазифасида меҳнат фаолиятимни бошлаганимни эсласам, худди кўни кеча бўлган воқеадек туюлади. Ўшандан буён мана чорак аср ҳам ўтиб кетибди. Ангреннинг «кекса» гражданн сифатида шаҳар тарихига оид унутилмас воқеаларнинг гувоҳи бўлиб қолдим. Ангреннинг меҳнат шуҳратини яратган, унинг шаънини оширган, ҳозир мусобақанинг олдинги сафларида бораётган кишиларни яхши эслайман ва биламан. Кўз олдимда шаҳримизнинг асл ишчилари Т. Ҳасанов, В. Лазарев, Д. Анкудинов, В. Костюк, А. Колесникова, А. Абдураҳмонов, А. Ортиқов, Д. Котельникова, М. Рисқулов, М. Усмонов сингари жамиятимизнинг суянган тоғлари гавдаланади. Улар тақдирлари, касб-кори ва ёши, табиати хилма-хил кишилар бўлса ҳам қаҳрамонона меҳнат, меҳнатга виждонан муносабатда бўлиш, гражданлик бурчига садоқат фазилатлари уларнинг ҳаммаси учун муштаракдир.

Эски анъанага кўра шаҳар партия ташкилоти совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик органлари билан биргаликда мусобақанинг боришини қунт билан кузатиб туради, мусобақа жараёнида туғилган барча илғор, янги нарсаларни қўллаб-қувватлайди, энг илғор коллективларнинг, зарбдор ишчиларнинг тажрибасини муттасил оммалаштириб боради. Биз мусобақанинг ленинча ғоя ва принципларига амал қилиб, унинг кенг қулоч ёзишини таъминлашга, ошкора бўлишига, илғорлар эришган юксак натижа кўпчиликнинг марраси бўлиб қолишига интилмоқдамиз. Мусобақа шаҳар миқёсида ҳар кварталда якунланиб боради, унга якун ясаганда муфассал ва ҳолисона баҳо берилади, ғоят талабчанлик ва партиявий принципиаллик билан муҳокама қилинади. Илғор коллективга шаҳар партия комитети ва ижрокомининг кўчма Қизил байроғи топширилади. Кўчма Қизил байроқлар учта бўлиб, улар энг яхши корхона, қурилиш ва транспортчилар коллективлари учун таъсис этилган. Бундан ташқари, илғор коллективга унинг энг яхши ходимлари навбатсиз машина сотиб олишига имкон берилади.

Мусобақа миқёси ҳақида қуйидаги рақамлар ҳикоя қилади. Йил бошларига келиб, шаҳарда мусобақага қўшилганлар сони 15620 кишига етди. Коммунистик меҳнат ҳаракатида 483 бригада ва цех, 10,5 минг меҳнаткаш қатнашмоқда. Бугунги кунда учта коллектив ҳамда 3277 зарбдор ана шундай юксак номни олган. Саккизинчи беш йиллик якунлари бўйича 218 киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди. Тўққизинчи беш йилликдаги муваффақиятлари учун ўнлаб кишилар ҳукумат мукофотларига мушарраф бўлдилар. Жуда кўп киши юбилей мукофотлари, нишонлар билан тақдирланди.

I, II, III даражали Меҳнат шуҳрати ордени ва «Меҳнат ветерани» медалининг таъсис этилиши шаҳримиз меҳнаткашларининг ватанпарварлик ҳис-туйғуларини жўш урдириб юборди. Бу, партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткаш инсон ҳақида, жонажон мамлакатимиз шон-шуҳрати ва куч-қудратини ошираётган кишилар ҳақида қилаётган ғамхўрлигининг яна бир ёрқин ифодаси бўлди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг мусобақа илғорларини моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг қўшимча тадбирлари, шу жумладан «1974 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» ва «Тўққизинчи беш йиллик зарбдори» деган Иттифоқ миқёсидаги нишонларнинг жорий этилишини шаҳримиз меҳнаткашлари чуқур мамнуният билан кутиб олдилар.

Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш ҳақидаги қарорда бригада, участка, бўлим, смена ва цехлар ўртасидаги, шунингдек, етакчи касбдаги ишчилар ўртасидаги мусобақани янада кенг авж олдириш, ўхшаш корхоналар ва қурилишлар ўртасидаги мусобақани янада такомиллаштириш бўйича янги талаблар қўйилди.

Шу талабга биноан шаҳарком бюроси ва шаҳар ижроия комитети шаҳар меҳнаткашлари мусобақасининг мавжуд шартларига қўшимча равишда бир қатор эсдалик мукофотлари таъсис этишга қарор қилишди. Бу ҳол маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш коллективларида ташкилотчилик ишини ва техника ижодкорлигини рағбатлантиришга имкон беради, деб ўйлаймиз. Ишлаб чиқаришни ривожлантиришда эришилган энг юксак натижа учун «Олтин ваза» мукофоти, меҳнатни илмий ташкил этиш, ишлаб чиқаришни ва бошқаришни илмий ташкил этиш, юксак ишлаб чиқариш маданиятига эришишда актив қатнашганлиги учун «Ёғду», меҳнат унумдорлигини оширишда энг юксак натижага эришганлиги учун «Фарҳод», тежамкорлик ва иқтисод қилиш, ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишда энг яхши самарадорликка эришгани учун «Олтин калит», юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаргани учун «Олмос қирраси» деган мукофотлар берилади. Мукофотлар бутун бир коллективга, ишлаб чиқариш участкасига ёки алоҳида ишчига ҳам берилиши мумкин.

Бундан ташқари, якка тартибда бериладиган мукофотлар ҳам таъсис этилди. Чунончи, ишлаб чиқаришда, ташкилотчилик ва ғоявий-сиёсий ишда эришган юксак кўрсаткичлари учун, мустаҳкам меҳнат интизоми, юксак онглилик кўрсатгани учун бригада бошлиқлари, мастерлар, участка ва смена бошлиқлари «Юксалиш», инженер-техник ижодкорликдаги энг яхши кўрсаткичлари учун «Электрон», самарали рационализаторлик ва ихтирочилик фаолияти учун «Кумуш нур» мукофотлари берилади.

1974 йил — беш йиллигимизнинг умумий муваффақиятини белгилайдиган йил. Бу йил — республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли ярим асрлик юбилейи нишонланадиган йил. Шу боисдан биз баъзи мукофотларни доимий сақлаш учун беришга қарор қилдик. Бу мукофотлар унутилмас йилимиздан эсдалик рамзи сифатида кишилар хотирасида сақланиб қолиши учун шундай қилдик.

Шаҳримиз ўз қаҳрамонларини шарафламоқда. Меҳнат қаҳрамонлари шижоатли ишлари учун, тинимсиз изланишлари ва резервларни ишга солаётганликлари, барчага намуна бўлаётганликлари, ўзлари эришаётган муваффақиятларни жозиба кучи билан коллектив ютуғига, оммавий ютуққа айлантираётганликлари учун шаҳримиз уларни шарафламоқда. Зеро, бутун мусобақанинг жони-тани ҳам, меҳнат борасида барча янги, илғор нарсалар учун кураш мақсади ҳам, инсонни ўзгартирадиган, унга куч-қувват бағишлайдиган, унинг ишини абадийлаштирадиган маънавий фазилатларга эришиш калити ҳам мана шундадир.

А. ҒУЛОМОВ,
Ўзбекистон Компартияси Ангрен шаҳар комитетининг биринчи секретари.

Меҳнат унумдорлигини оширишда энг юксак кўрсаткичга эришганлиги учун бериладиган «Фарҳод» соврини.

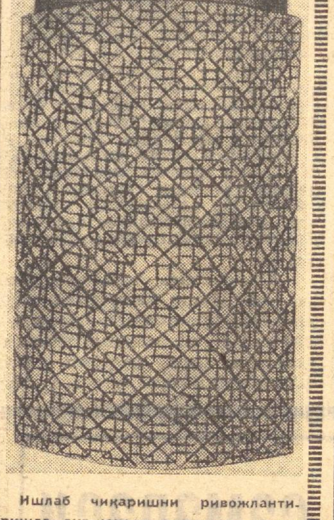

Ишлаб чиқаришни ривожлантиришда энг юксак натижага эришганлиги учун бериладиган «Олтин ваза» соврини.

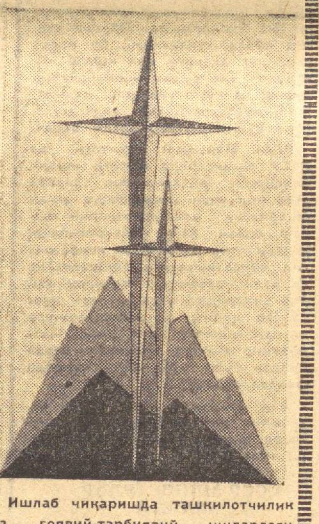

Ишлаб чиқаришда ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишлардаги аъло кўрсаткичлари, мустаҳкам меҳнат интизоми ва юксак онглилик учун бериладиган «Юксалиш» соврини.

Инженер-техник ижодкорликдаги энг юксак натижага эришганлиги учун бериладиган «Электрон» соврини.

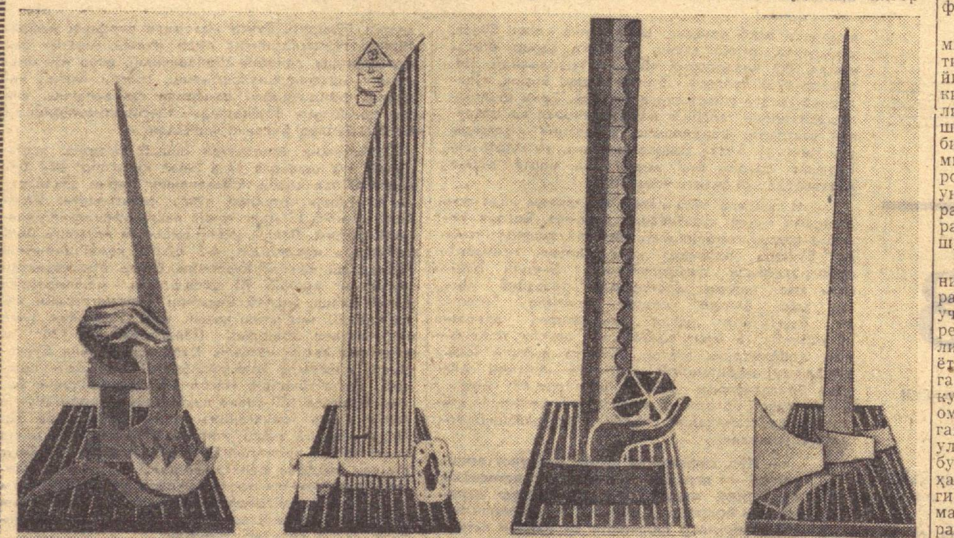

Ангрен шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитетининг умумшаҳар социалистик мусобақаси ғолиблари учун таъсис этган совринлари:
— меҳнатни, ишлаб чиқаришни ва бошқаришни илмий асосда ташкил этишнинг ютуқларини актив жорий этганлиги, юксак ишлаб чиқариш маданиятига эришганлиги учун бериладиган «Ёғду» соврини; — тежамкорлик режимида ва ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишда юксак самарадорликка эришганлиги учун бериладиган «Олтин калит» соврини; юқори сифатли маҳсулот етказиб беришдаги муваффақиятлари учун бериладиган «Олмос қирра» соврини; рационализаторлик ва ихтирочилик фаолиятидаги юксак самарали ишлари учун бериладиган «Кумуш нур» соврини.

МУКОФОТ ТОПШИРИЛДИ

7 февралда Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг мажлислар залида шу магистралнинг энг яхши кишилари йиғилишди. Тантанали вазиятда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин 1973 йилги халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимлари Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг якунлари бўйича КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг темир йўлга берилган Қизил байроғини топширди.

Магистралнинг илғор меҳнаткашлари Ўрта Осиё темир йўлчилари меҳнатига берилган юксак баҳо учун партия, Совет ҳукуматига қизғин миннатдорчилик билдирдилар. Улар йўл коллективи беш йиллик белгиловчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдиради, деб ишонтирдилар.

Йиғилиш аҳли КПСС Марказий Комитети, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев номига баланд руҳ билан табрик телеграммаси қабул қилди. (ЎзТАГ).

ИЛМИЙ МАРКАЗ

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ 250 ЙИЛЛИГИГА

Фанлар академиясининг Узоқ Шарқ илмий маркази 1970 йилнинг октябрь ойида. СССР Фанлар академиясининг Узоқ Шарқдаги Сибирь бўлими филиали базасида вужудга келди. Унинг таркибига бу ерда аввал мавжуд бўлган институтлар билан бир қаторда янги ташкил этилган академия институтлари ҳам киритилди. Ҳозирги пайтда Узоқ Шарқ илмий маркази 15 илмий-тадқиқот институтини бирлаштиради. Бутун Узоқ Шарқ бўйлаб жойлашган илмий-тадқиқот станциялари, ботаника боғи, олти қўриқхона ва лабораторияларнинг айрим группалари ҳам илмий марказга қарайди. Узоқ Шарқ илмий марказининг илмий бўлимларида тўрт мингдан зиёд олим, шу жумладан тўрт академик, ўн икки мухбир-аъзо, 400 дан ошиқ фан доктори ва фан кандидатлари ишлаб турибди.

Тўққизинчи беш йиллик давомида Узоқ Шарқ илмий маркази ходимларининг сони икки баравар кўпайди, илмий тадқиқотлар ҳажми анча кенгаяди. Владивостокда академиклар шаҳарчасининг қурилиши давом эттирилади.

Ҳозирги пайтда илмий марказимизда тадқиқот ишлари тўрт асосий йўналиш бўйича олиб борилмоқда: табиий ва ижтимоий фанлар соҳасида фундаменталь тадқиқотларни ривожлантириш; Узоқ Шарқ экономикаси ва ишлаб чиқариш кучларининг ривожланишини тезлаштиришга имкон берувчи илмий муаммоларни ишлаб чиқиш; СССР Фанлар академиясининг Узоқ Шарқдаги муассасалари, министрликлар, идоралар, олий ўқув юртлари томонидан ўтказилаётган тадқиқотларни координациялаш; малакали илмий кадрлар тайёрлаш ана шулар жумласидандир.

Узоқ Шарқ илмий маркази учун тадқиқотлар соҳасида энг муҳим йўналишлардан бири Ер тўғрисидаги фандир. Узоқ Шарқдаги институтлар бу соҳанинг айрим бўлимлари бўйича мамлакат илмий муассасалари орасида етакчи ўринни эгаллайди. Бу ердаги Ернинг сейсмологик фаолиятини комплекс ўрганиш билан шуғулланувчи ихтисослашган вулканология институти жаҳонда ягонадир.

Узоқ Шарқ геология институти ҳамда тектоника ва геофизика институтида ниҳоятда қизиқарли ва муҳим муаммолар ечилмоқда. Уларнинг муваффақиятли амалга оширилиши кўп жиҳатдан Узоқ Шарқ иқтисодий районининг ривожланишига имкон беради. Жаҳон океанини тадқиқ этишга ҳам катта аҳамият берилмоқда. Бу тадқиқот об-ҳавони чамалаш, фойдали қазилмаларни излаб топиш ва балиқчиликни ривожлантириш сингари амалий вазифалар билан узвий боғлиқдир.

Узоқ Шарқ ўзида бекиёс табиат хазинасини асрамоқда. Шунинг учун ҳам денгиз биологияси институти ва океанология институтининг олимлари денгиз соҳили зоналари, нефть ва газ қазиб олишнинг истиқболлари, сувости биофермалар ташкил этишни ўрганиш соҳасида катта ишлар олиб бормоқдалар. Олимлар табиат ресурсларидан фойдаланиш масалаларини ўрганиш билан бир қаторда Ер бойликларидан оқилона фойдаланиш ҳамда табиатни муҳофаза қилиш имкониятларини ҳам тадқиқ этмоқдалар.

Ижтимоий фанларнинг турли соҳаларида тадқиқот ишлари олиб боришга ҳам катта аҳамият берилаётир. Узоқ Шарқ халқлари тарихи, археологияси ва этнографияси институти мазкур районда социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини, хўжаликлар тарихи, турмуш ва маданият, Шимоли-Шарқий Осиё аҳолисининг этногенези масалаларини ўрганмоқдалар. Узоқ Шарқ илмий маркази ҳозирги пайтда академик фанларнинг барча йўналишларини ўзида мужассамлаштириб турибди.

Б. СЛАВИНСКИЙ,
СССР Фанлар академияси Узоқ Шарқ илмий маркази бош илмий секретарининг ўринбосари. (АПН).

ҚАРДОШЛАР ОИЛАСИДА

ЭВЕНКЛАР МИЛЛИЙ ОКРУГИГА ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ ТОПШИРИЛДИ

ТУРА, 5 февраль. (ТАСС). Совет Эвенкияси байроғидаги Меҳнат Қизил Байроқ ордени ёнига бугун Халқлар дўстлиги ордени тақиб қўйилди.

Турада Эвенклар округ партия комитети билан меҳнаткашлар депутатлари округ Советининг тантанали қўшма мажлиси бўлди. Мажлисни округ ижроия комитетининг раиси В. Г. Суевалов очди.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини баланд руҳ билан Фахрий президиумга сайладилар.

Мажлисда меҳнаткашлар депутатлари Красноярск ўлка Совети ижроия комитетининг раиси Н. Ф. Татарчук табрик нутқи сўзлади. У КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, Совет ҳукумати номидан, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев номидан Эвенклар миллий округи меҳнаткашларини ватаннинг юксак мукофоти билан қизғин қутлаб, уларга янги катта муваффақиятлар тилади.

Н. Ф. Татарчук мажлис аҳлининг гулдурос қарсаклари остида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб берди ва Халқлар дўстлиги орденини Эвенклар миллий округининг байроғига тақиб қўйди.

Сўзга чиққан нотиқлар юксак мукофот учун Коммунистик партия билан Совет ҳукуматига қизғин миннатдорчилик ва ташаккур изҳор этдилар. Улар Эвенкия меҳнаткашлари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини бажаришга муносиб ҳисса қўшадилар, деб ишонтирдилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. Б. ЖАББОРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда актив қатнашганлиги учун ва туғилган кунига тўқсон йил тўлганлиги муносабати билан 1917 йилдан бери КПСС аъзоси, Иттифоқ аҳамиятига молик шахсий пенсионер Садрак Баласович **Жабборов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1974 йил, 7 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ғ. Ғ. ЮСУПОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика партия, совет ва хўжалик органларида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун, шунингдек, туғилган кунига олтмиш йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР савдо министри Ғафур Ғиёсович **Юсупов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1974 йил, 7 февраль.
Тошкент шаҳри.

Л. В. РУМШЕВИЧ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети селекционер Л. В. Румшевичнинг катта хизматлари ва яратган пахта навларининг республика пахтачилигини юксалтириш ишидаги муҳим аҳамиятини назарда тутиб, унинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди. СоюзНИХИ Андижон филиалига, Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг селекция ва уруғчилик кафедрасига шу олимнинг номи берилди.

Л. В. Румшевич хотирасига СоюзНИХИ Андижон филиалининг территориясида мармар лавҳа ўрнатишга қарор қилинди.

(ЎзТАГ).

ПРОКУРАТУРА ХОДИМЛАРИ КЕНГАШИ

Тошкентда Ўзбекистон ССР прокуратура органлари раҳбар ходимларининг кенгаши бўлди. Кенгашда республика прокурори Н. Б. Бўрихўжаевнинг Ўзбекистон ССР прокуратура органларининг 1973 йилдаги иш якунлари ҳамда социалистик қонунчиликни ва совет ҳуқуқ-тартиботини мустаҳкамлаш борасида КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорларидан, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқидаги қоидалар ва хулосалардан, шунингдек Л. И. Брежневнинг Ўзбекистон ССРга Халқлар дўстлиги орденини топшириш чоғида берган кўрсатмаларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисидаги докладди муҳокама қилинди.

Кенгашда СССР Бош прокурорининг ўринбосари С. И. Гусев нутқ сўзлади.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин иштирок этди.

(ЎзТАГ).

Қизилқум аёллари... Уларнинг қаҳрамонлик ва жасоратга тўлиқ ҳаётига ким ҳам қойил қолмайди, дейсиз. Фотомухбиримиз Абдусаттор Тўраев олган ушбу суратда сиз Қизилқумнинг фидокор аёлларидан бири — «Томди» совхозининг 3-ферма чўпони Шаари Туржонова ва унинг ўғли Мейрамжонларни яйловда кўриб турибсиз.

ҚИЗИЛҚУМДАН ХАТЛАР

ТОМДИ ЯЙЛОВЛАРИДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА» ГАЗЕТАЛАРИ, РЕСПУБЛИКА РАДИО ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ҚЎШМА РЕЙДИ.

Биз Бахт йўлидан боряпмиз. Минг километрлик Конимех — Томди айланма йўлини чорвадорлар шундай аташибди.

— Бу йўллар чиндан ҳам чўпонларнинг бахт йўли бўлиб қолди,— деди бизга Конимех район партия комитетининг биринчи секретари А. С. Петросян. — Қизилқумда биронта отар йўққи, Бахт йўли шарофатидан баҳраманд бўлмаётган бўлсин...

Дарвоқе, шундай, Бахт йўлидан Томди томон бормоқдамиз. Йўлни қалин қор қоплаб, ости қаттиқ музлаган. Машина силлиқ ойна устида сирғаниб учиб бораётгандай. Рулнинг озгина силкиниши, озгина тебраниши ҳам машинани асосий издан чиқариб юбориши мумкин. Бироқ Умаржон гўё парвосиз, одатдаги Бухоро асфальтида бораётгандек. Унинг хотиржам қатъийлиги атрофдагиларни ташвиш хавфидан бир зум холи тутарди. Шу аснода Бахт йўлининг 300-километри бошланди. Биз Зарафшон шаҳридан ўтиб, Учқудуқ рўпарасида бормоқдамиз.

Йўл устида ёлғиз аёл турибди. Томди йўлида биз учратган биринчи йўловчи шу аёл эди. Биз тўхтаб, Томдига қанча қолди деб сўрамоқчи бўлгандик, аёл олдинроқ бизни саволга тутиб қолди:

— Йўлда машинага дуч келмадингизми? Устида қўй йўқ эканми? — сўради аёл қозоқ тилида.

— Кўрмадик, нима қилди?

— Қўйим бўлинган чиқар, бир бўлагини топмай турибман.

— Чўпонингиз қани?

— Чўпоним — бойимда. У мажлисга кетувди.

Шаари Туржонова — «Томди» совхозининг машҳур бош чўпони Аристон Туржоновнинг умрдоши экан. Бош чўпон совхозга партия мажлисига кетибди. Шаари опа ўн ёшли ўғли Мейрам билан сурувга қараб турган экан. Суҳбат устига сой томондан от чоптирган ёшгина бола келди.

— Апа, апа, қўйлар сойда юрибди, — деди Мейрам ҳовлиқиб.

— Ҳайрият, — деб ёқасидан қўлини олди аёл, — мен сачраб кетдими деб қўрқувдим. Бизнинг қўйлар машина кўрмаган, ёввойи бўлади-да. Шар-да, шар. Қани меҳмон бўлингиз, — таклиф қилди аёл.

— Опа, қачондан буён қўй боқасиз? — деб қизиқиб сўрадик Шаари опадан.

— Келин бўлиб тушганимдан буён.

— Қачон келин бўлиб тушгансиз?

— Ўн саккиз йил бўлдиёв. Катта ўғлим Мағашбой Зарафшонда русча ўқийди, кичиги Айнабек Томдида қозоқча ўқийди. Учтаси уйда. Мейрам болам мен билан бирга қўй боқади.

— Бойингиз илғор чўпонми, опа?

— Бизда шундай одат: бир ишнинг бошини тутар бўлсанг, маҳкам тут. Бойим Ленин орденли. Юз қўйдан 160 тадан қўзи оламиз, деб сўз берганмиз.

— Бойингиз Томдида бўлса учратиб қолармиз, — дедик Шаари опа билан хайрлашиб,—Кўрсак, нима деб қўяйлик?

— Бемалол мажлисни ўтаб келаверсин. Биз жойимиздан қўзғалмай турамиз, — деди опа ўз постида маҳкам турган аскардай.

Томдида биз совхоз партия комитетининг навбатдаги мажлиси устидан чиқдик. Мажлис кун тартибида шу куннинг муҳим масаласи — «Томди район партия ташкилоти XXIV конференцияси якунлари ва совхоз чорвадорларининг вазифалари» муҳокамага қўйилганди. Донгдор чўпон, Ленин орденли Аристон Туржоновга сўз берилди. Биз Аристон акани дарров танидик. У тўлқинланиб, бутун вужуди билан берилиб гапирарди.

— Биз, аёлим Шаари билан қишловни биронта чиқимсиз ўтказамиз. Ҳар 100 совлиқдан 160 тадан қўзи оламиз. Бу бизнинг республика олтин юбилейига совғамиз бўлади!

Сўз навбати икки марта «Ҳурмат белгиси» ордени кавалери Алима опа Бекиевага берилди.

Биринчи ферма бош чўпони Алима опанинг номи республикада таниқли. Улуғ Ватан уруши бошланиб, йигитлар жангга отланганда у ўн тўққиз ёшли келинчак эди. Ўшанда у бош чўпонликни қабул қилиб олганди. Мана, неча ўн йилдирки, у отарни бошқаради. Успан ака Бекиев ёрдамчи чўпон. Ўғли Кўкибой Бухоро қишлоқ хўжалик техникумини битириб келиб, она ва ота ёнида чўпонлик қилмоқда. 7 фарзанди мактаб ёшида. Оила «Роҳат» фермасида яшайди. Зарафшондан нур ва сув олган янги ферма чиндан ҳам роҳатижон жойга айланган.

— Менинг маррам ҳар 100 совлиқдан 165 тадан қўзи олиш! — деди Алима опа ўз қарорини соддагина қилиб, 80 процент қўзини ўстиришга қолдираман. Касбдошим Қалабой Абдураҳмонов отарини мусобақага чақираман!

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Қалабой Абдураҳмонов бу таклифни қабул қилар экан, «Ишқилиб сенга ютқазмасам бўлганида, Алима», — деб қўшиб қўйди. Чиндан ҳам Алима Бекиева билан беллашиб доғда қолганлар кўп бўлган.

Совхоз директори Абдуқодир Елемесов сўзи ҳам жанговар руҳда эди:

— Ўзингизга маълум, ўртоқлар, — деб сўз бошлади у, — ўтган йилдан бошлаб хўжалигимиз давлат наслчилик заводига айлантирилди. Бу бизнинг зиммамизга янада масъулиятлироқ вазифалар юклайди. Эндиликда туёқ сонини кўпайтириш ва энг сифатли маҳсулот етиштириш билан бир қаторда мамлакатга кўплаб зотдор кўк қоракўл қўйлар етказиб беришимиз даркор. Ўтган йили Россиянинг Астрахань, Гурьев областлари ва республикамизга уч минг кўк тусоқ ва кўк қўчқорлар сотилди. Бу йил эса 1200 бош қўчқор ва 1200 бош зотли тусоқ етказиб беришимиз керак.

Совхоз коммунистларининг қарори қатъий ва конкрет бўлди: «55 минг бош қўй ва шу жумладан 31 минг бош совлиқни қишловдан омон-эсон олиб чиқамиз. Ҳар юз совлиқдан 135 тадан қўзи олиб, пландаги 12 минг ўрнига 19 минг бош қўзини ўстиришга қолдириб, давлатга 22 минг дона сифатли қоракўл тери етказиб берамиз!».

Томдидан кун ботар томонга давом этган Бахт йўлининг 55-километрида Луктебе қудуғи бор. Бу ерда Исабек Хўжакелдиев отари жойлашган. Энг илғор отарлардан бирига олиб боришларини илтимос қилганимизда, совхоз директори А. Елемесов бизни Луктебега бошлади. Хўжабек оға паҳлавон сиёҳли, забардаст киши. 1947 йилдан буён бош чўпонлик қилади. Турмуш ўртоғи Назира опа, укаси Айимбек, келини Тиниш — ёрдамчи чўпонлар. Отарда 700 га яқин қўй бор. 20 квадрат километр атрофда фақат шу оила-ю, шу биргина қўтон бор.

Яйлов баҳодирлари шулар эмасми? Раҳмат уларга. Улар меҳнати қувончли ва самарали, чорвасида чиқим йўқ, қишлови соз ўтмоқда. Эрта кўкламда ҳар юз совлиқдан 160 тадан қўзи мўлжаллаб турибди азаматлар. Хўш, чўпон меҳнати яхши, лекин турмуш тарзи қандай? Шароити қандай? Партия ва ҳукуматимиз чорвадорларга тинимсиз ғамхўрлик қилмоқдалар. Барча зарур нарсалар чорвадорларга жўнатилмоқда. Лекин у ўз эгасига етиб келяптими?

— Аҳвол қалай, Исабек оға? Даромад қандай бўляпти? — сўраймиз бош чўпондан.

— Даромаддан нолийдиган жойимиз йўқ. Бултур бир ўзим 6900 сўм мукофот пули олдим. Етиб ортади.

— Нима етишмайди, бўлмаса?

— Очиғини айтсам, чўпонга яйловда тахту-равоннинг кераги йўқ. Иссиқ кийим, иссиқ жой бўлса, бас. Ёлғон бўлмасин, битта кигиз этик сотиб олувдим. Қайтиб бошқа кўрмадим ҳам, топмадим ҳам. Пўстин ҳам шундай — анқонинг уруғи. Пулга ҳам топилмагани алам қилади...

Иккинчи ферма бош чўпони Кўчкинбой Жанабоев, 3- ферма бош чўпони Мейлихан Қуттибоевлар ҳам узоқ йиллардан буён сурув ортида меҳнат қилишади. Бироқ, ўзларига тегишли бўлган бир неча пўстиндан биттасига ҳам эга бўлишмаган. Ваҳолонки, 30 йилда чўпон камида ўнта текин пўстин олиши керак. Тартиб шундай.

Наҳотки чўпон 30 йилда битта пўстин тополмаса? Бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Чунки, завод раҳбарларининг, ферма бошлиқларининг ҳар бирида яроқлаган пўстин...

Конимехда ҳам, Томдида ҳам чўпонларга келган иссиқ кийимларни қай тартибда тарқатилганини кўрсатувчи на аниқроқ рўйхат, на қатъий маълумот топмадик. Бироқ, бу масала устидан партия ташкилотлари, халқ контроли группалари қатъий назорат ўрнатадиган пайт етмадими?

Томди марказида ёш чўпон Гулчеҳра Ўрозова билан танишдик. Биз унинг партия аъзолигига кандидатликка қабул қилинган кунида учрашиб қолдик. Жувон ички бир шодлик билан ўз отарига қайтарди.

— Мен райком бюро аъзоларига бу йил қишловда бир бош ҳам чиқимга йўл қўймасликка сўз бердим, — деди ёш коммунист биз билан суҳбатда. — Мен ҳозир тусоқ қўйлар боқяпман. Улар бу йилча қўзиламайди, лекин келгуси йили, ажабмас, қўзи олишда Жахсилиқ Балиманов билан беллашсам...

— Яхши ниятингиз йўлдошингиз бўлсин, Гулчеҳра, — дедик.

Конимехда ҳам, Томдида ҳам, райондан юзлаб километр узоқларда, кимсасиз чўл-биёбонларда, атроф фақат саҳро ва осмондан иборат бўлган яйловларда ёлғиз оилалар яшайди. Улар орасида ҳавас қилса арзигулик бахтиёр тақдирлар бор. Мана шу Гулчеҳрани қаранг, ёки Туржонов, Хўжакелдиев, Нуров, Каримбоевлар оиласини олиб кўринг. Келинлар — Гулчеҳра, Шаари, Сафия, Назира, Тиниш, Зейнабларнинг мард ва тантилигини қаранг. Уларнинг ҳар бири кимсасиз чўл қўйнидаги кошарда ёлғиз аёл. Энг яқин қўшни кошар 20-30, ҳатто юзлаб километр нарида. Улар гоҳо ҳафталаб, баъзан ойлаб бошқа аёлга дуч келмайди. Меҳмон кутади, кузатади, лекин меҳмонга боролмайди. Ахир, 600-700 қўй ташвишига турмуш ўртоғи билан баб-баравар шерик, баб-баравар жавобгар-да. Лекин уларнинг бурчи бу билангина кифояланмайди. Улар кези келса қўй боқади, суғоради, кошарга ҳайдайди, ем беради. Бу билан ҳам кифояланиб қололмайди. Улар садоқатли ёр, ғамхўр хотин, меҳрибон она. Эрга боқади, уйга қарайди, фарзандлар ўстиради. Шаари опада 8 та, Зейнаб опада 6 та, Сафия опада 5 та, Назира опада 6 та бола. Она уларни коммунистик жамият руҳида тарбиялаб, оқ ювиб, оқ тараб, ўзларидай меҳнатсевар қилиб ўстирмоқда. Она оламдаги энг улуғ зот ва энг қудратли инсон. Бўлмаса шунча ташвиш ва юмуш билан бирга бахтли оиланинг бекаси бўлиш ҳаммага ҳам насиб этавермайди-ку. Яйловда бахт топган оилалар... Машаққат ва заҳматда туғилган ишқ ва муҳаббат. Оғир кунларда синовдан ўтган садоқат, вафодорлик... Шуларни ўйлаганда, гоҳо олтин кошоналарда бахтини тополмай юрган кимсалар кўз олдига келади, одамнинг. Демак, бахт, оила бахти олтин кошоналарда эмас, бахт — очиқ қалбларда, бахт — танти юракларда, бахт — ҳалол меҳнатда, бахт — бировларга бахт улашмоқликда, деб ҳайқиргиси келади одамнинг.

Икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жабай Балиманов номини ким эшитмаган? Қизилқумнинг машҳур чўпонини зиёрат этмай ўтиб бўладими? Йўлни Балиманов номли совхозга бурдик...

Ш. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.
Б. МАҲМУДОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.
А. ХОЛТОЕВ,
З. НАЖМИДДИНОВ,
республика радио ва телевидениеси редакторлари.

(Ҳурматли газетхонлар! Сиз ушбу рейд материаллари ва Томди сафар таассуротларини бугун 8 февралда республика радиоси орқали соат 14.00 да ва Тошкент телевидениеси орқали соат 20 дан 50 минут ўтганда тинглашингиз ва томоша қилишингиз мумкин).

ЯНГИЛИКЛАР ХАБАРЛАР ВОҚЕАЛАР

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

БУЗИЛМАС БИРЛИК

Л. И. Брежневнинг Озодлик оролида бўлганлиги, куба халқи ва унинг раҳбарлари уни қизғин ва самимий қабул қилиб олганликлари Совет—Куба бузилмас дўстлиги ва ҳамкорлигининг яққол далилига айланди. Бу ҳақда чет эл матбуотида кўплаб материаллар ёритилмоқда.

◆ ВАШИНГТОН. «Вашингтон пост» газетаси Л. И. Брежневнинг Кубага қилган визити Совет Иттифоқи билан Куба Республикасининг энг муҳим идеологик ва сиёсий масалалар хусусида бирлигини яққол намойиш этганлигини қайд қилиб. Совет—Куба Декларациясида хусусан ҳар иккала мамлакат миллий озодлик учун одилона кураш олиб бораётган Латин Америкаси халқлари билан қизғин бирдам эканликларини яна бир бор таъкидлайдилар ва Латин Америкаси халқларининг ички ишларига империалистик аралашув сиёсатини қатъий қоралайдилар, дейилган қисмини кўчириб келтиради.

◆ ПАРИЖ. Франция газеталари Совет — Куба Декларацияси текстини босиб чиқариб, ҳужжатда Совет Иттифоқи билан Куба социалистик давлатлар ҳамдўстлиги қудрати ва жипслигини янада мустаҳкамлашга, улар ўртасида қалин ҳамкорликни ривожлантиришга ҳамма чоралар билан ёрдам беришдан иборат ташқи сиёсатни марказий вазифа деб ҳисоблайдилар, дейилган қисмига эътиборни алоҳида жалб қилганлар.

◆ ЖЕНЕВА. Швейцариянинг «Трибюн де Женев» газетаси Совет—Куба декларациясининг муфассал баёнини эълон қилиб, Л. И. Брежнев билан Фидель Кастро ўртасидаги музокаралар Совет Иттифоқи билан Куба Республикасининг мақсадлари бирлигини ва шунингдек Совет ва Куба Коммунистик партияларининг мақсадлари бирлигини ва якдиллигини яна бир бор тасдиқлади, деб ёзади.

◆ РИМ. «Унита» газетаси Совет—Куба декларациясининг мазмунини муфассал баён қилиб, ҳужжатда ҳар иккала мамлакат мустаҳкам тинчликка, халқлар хавфсизлиги ва озодлигига, шунингдек халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатини янада жипслаштиришга бутун чоралар билан ёрдам беришга интилаётганликлари тўғрисида айтилган гапларни алоҳида қайд этиб ўтади. (ТАСС).

ЧИЛИ ХУНТАСИНИНГ ЖИНОЯТЛАРИ

ВАШИНГТОН, 6 февраль. (ТАСС). Қочоқлар иши билан шуғулланувчи сенат кичик комиссиясининг раиси сенатор-демократ Эдвард Кеннеди бултур сентябрь ойида Чилида бўлиб ўтган тўнтариш чоғида минглаб киши ўлдирилди, деди. Хунта шу вақтга қадар «инсон ҳуқуқларини поймол этишни давом эттирмоқда», деб таъкидлади у. Э. Кеннедининг таъкидлашича, Чилидан келаётган хабарлар мамлакат аҳолисига қарши репрессиялар тўхтамаётганлигидан далолат беради. Ҳарбий маъмурлар Сантьягодаги чет эл элчихоналарида бошпана топган кўплаб сиёсий арбобларга мамлакатдан чиқиб кетишга рухсат этмоқда маҳбуслар қийноққа солинмоқда, деб таъкидлади сенатор.

БУЭНОС-АЙРЕС, 6 февраль. (ТАСС). Чили хунтаси расмий ахборотда тўрт киши Пуэрто-Монтт шаҳрига яқин жойда гўё «қочишга урунганлиги чоғида» ўлдирилганлигини хабар қилди. Ҳарбий маъмурлар бундан икки ҳафта муқаддам Сантьягодан жануби-шарқдаги Кильота шаҳрида олти чилилик отиб ўлдирилганлигини ҳам тасдиқладилар. Бу ерга келган гувоҳларнинг маълумотига кўра, ҳарбий режим ҳеч қандай айби бўлмаган ўнлаб кишиларни судсиз ва терговсиз йўқ қилиб юбормоқда.

ШОНЛИ САНА ШАРАФИГА

ЛОНДОН. «Буюк Британия — СССР» уюшмаси Совет Иттифоқи билан Буюк Британия ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида Англия Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари, парламент депутатлари, мамлакат савдо-саноат доиралари ва жамоатчиликнинг вакиллари ҳозир бўлдилар. Қабул маросимида ташқи ишлар ва миллатлар ҳамдўстлиги ишлари давлат министри Ж. Эмери нутқ сўзлаб, Совет — Англия ҳамкорлигининг 50 йиллик тарихидаги бир қанча муҳим марраларни қайд қилиб, Совет ва Англия халқларининг гитлерчилар фашизмига қарши биргаликда олиб борган курашининг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ж. Эмери ҳар икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни янада кенгайтириш тўғрисида фикр билдирди. Министр Совет раҳбарларининг жуда катта роль ўйнаётганликларини таъкидлаб ўтди. Совет раҳбарларининг ташаббуси билан, деди у, халқаро кескинликни юмшатишнинг ҳозирги актив жараёни рўй бермоқда. (ТАСС).

ЧОЙ ЭКСПОРТ ҚИЛИШ КЎПАЯДИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Жаҳон бозорларида ҳаммага манзур бўлган машҳур ҳинд чойи — республика экспортининг асосий анъанавий маҳсулотларидан бири ҳисобланади. 1973 йилда 456 миллион килограмм ёки 1972 йилдагидан 4 миллион килограмм кўп чой етиштирилди. 1973—1974 молия йилида ҳинд чойини экспорт қилиш 208 миллион килограммга етади. Бу эса мамлакатнинг жами 1 миллиард 600 миллион рупия чет эл валютасини қўлга киритишига имкон беради.

Бутун дунёда етиштирилаётган чойнинг 65 проценти Ҳиндистон билан Шри Ланка ҳиссасига тўғри келади. Шу иккала мамлакат ўз миллий экономикаларининг энг муҳим тармоқларидан бири бўлган чой етиштиришни кўпайтиришнинг батафсил қўшма программасини ишлаб чиқди.

ЖАНУБИ-ШАРҚИЙ ОСИЁДАГИ КЕСКИН ВАЗИЯТ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). ЮПИ агентлигининг хабар қилишича, Сайгон ҳарбий қўмондонлиги ўз қўшинлари «низоли Спратли оролларида соқчилик қилаётганлигини» эълон қилди. Парасель оролларида бундан ярим ой муқаддам икки кун давом этган уруш давомида Хитой томонидан ҳайдаб чиқарилганидан кейин Сайгон ўтган ҳафтада Спратли ороллари томонга иккита ҳарбий кема ва транспорт кемасини юборди, транспорт кемасида икки юз ҳарбий хизматчи бор, деб таъкидлайди ўша агентлик. ЮПИнинг ёзишича, Сайгон Спратлига шу оролни қўлдан бермаслик учун қўшимча қуролли кучлар юбормоқчи бўлиб турибди.

ЮПИ шуни эслатиб ўтадики, Спратли ороллари Хитойдан 800 миля жанубда, Жанубий Вьетнамдан 250 миля шарқда ва Филиппиндан 200 миля ғарбда жойлашган. Мазкур мамлакатларнинг ҳаммаси бу оролларни ўзиники деб даъво қилмоқда.

ПЕКИН, (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабар қилишича, ХХР ташқи ишлар министрлигининг вакили баёнот бериб, Наньшацюньдао (Спратли), Сишацюньдао (Парасель) оролларини, шунингдек Жануби-Шарқий Осиёдаги бир қанча мамлакатлар кимга тегишли эканлиги тўғрисида баҳс юритаётган бир нечта оролларни «Хитой территориясининг таркибий қисми» деб атади. ХХР ҳукумати, деди яна ўша вакил, «Хитойнинг территориал бутунлигига ва суверенитетига ҳамла қилинишига асло йўл қўймайди».

ДЕҲЛИ, (ТАСС). «Индия экспресс» газетасининг мухбири ўзининг Шарқий-Жанубий Осиёдаги бир қанча мамлакатлар дипломатлари билан қилган суҳбатларига асосланиб, бу мамлакатлар «Хитойнинг ҳарбий ҳаракатларидан хавфсирамоқдалар», деб ёзади. Бошқа мамлакатлар, жумладан Филиппин ҳам ўзиники деб даъво қилаётган Спратли оролига нисбатан ўз даъвосини тасдиқлаш учун хитойлар қандай ҳаракат қилар эканлар, деган масала уларни ташвишга солмоқда, деб ёзади мухбир.

МАНИЛА, (ТАСС). Филиппин миллий мудофаа министри Хуан Понсе Энриле мухбирларга айтдики, Маниладагилар Филиппин билан Жанубий Вьетнам ўртасидаги йўлнинг ярмисида авж олиб бораётган можародан ғоят ташвиш чекмоқдалар ва «шу райондаги воқеаларнинг боришини синчиклаб кузатиб турибдилар».

ЖАКАРТА. (ТАСС). Индонезия ташқи ишлар министри Малик бундай деди: Жануби-Шарқий Осиё давлатлари уюшмасига (АСЕАН) аъзо бўлган мамлакатлар ҳозирги вақтда ХХР қуролли кучлари Парасель оролларини босиб олганлиги масаласини ўрганмоқдалар. Ороллар қайси давлатга тегишли эканлиги тўғрисидаги баҳсни ҳал этиб бериш масаласи халқаро арбитражга топширилиши лозим, деди у. Малик бу проблемани муҳокама қилиш учун АСЕАНнинг кенгашини чақириш ҳам мумкинлигини айтди.

Пекиннинг ҳарбий ҳаракатлари Индонезияда Хитой раҳбарларининг низоли масалаларни куч қўлланиш йўли билан ҳал этишга интилаётганлигидан яққол далолат берувчи воқеа, деб баҳоланмоқда, деб таъкидлайди нуфузли «Педоман» газетаси. Индонезиядаги бошқа бир «Синар харапан» газетасининг ёзишича, Парасель ороллари ёнидаги тўқнашув «Пекиннинг Ер курраси шу қисмидаги бундан буёнги методлари ва феъл-атвори қандай бўлишини Осиё мамлакатларига яққол кўрсатиб турибди. Хитой, деб уқтиради «Брита буана» газетаси, ўз қўшниларига бир қанча территория даъволарини қилмоқда. Пекин ўзи бошлаган ҳарбий ҳаракатлар орқали келгусида бундай масалаларни қандай йўл билан ҳал этмоқчи эканлигини кўрсатмоқчи эмасмикан?

КУАЛА-ЛУМПУР, (ТАСС). Малайзияда чиқадиган «Стрейтс эхо» газетасининг таъкидлаб ёзишича, «Парасель ороллари районидаги тўқнашувлар Осиёнинг шу районидаги тинчлик ва хавфсизлик учун таҳликали оқибатларни келтириб чиқариши мумкин».

«Стар» газетасининг фикрича, Хитой қуролли кучларининг шу оролларга туширилишига, жумладан, бу ороллар «ҳарбий нуқтаи назардан жуда қулай эканлиги» сабаб бўлди.

ВАШИНГТОН (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг ёзишига қараганда, ХХР Парасель ороллари районида фойдаланган «зўравонлик воситалари» Американинг юқори доираларида «бир мунча безовталик» туғдирди ва «кўпдан-кўп саволларни келтириб чиқарди». Шу вақтга қадар Америка арбоблари Пекин ўзининг территориал баҳсларини бартараф этиш учун куч ишлатмайди, деган фикрга асосланиб келган эдилар.

Шу доираларга мансуб кишилар, деб ёзади сўнгра агентлик, Сэнкаку ва Спратли оролларига нисбатан Пекин ўз даъволарини қувватлаш учун ҳарбий характердаги ана шундай ҳаракатларни қилиб қолмасмиканлар, деган саволни бермоқдалар. Маълумки, Сэнкаку оролларини Япония ўзиники деб ҳисобламоқда.

ВДР. Вьетнам Халқ Армияси ҳаво ҳужумидан мудофаа қисмларининг жангчилари уруш йиллари қудратли техникани мукаммал эгаллаб олишди. Улар душманнинг кўплаб самолётини уриб туширишди. Тинч кунларда эса ракетачилар ўз маҳоратларини ошириб, республика осмонини ҳушёрлик билан қўриқлаб турибдилар. Суратда: ракетачилар Нгуен Минь Тиен билан Чан Виет Хоа машқ пайтида.

В. Будан фотоси, (ТАСС).

139 ЁШИДА ПЕНСИЯГА ЧИҚДИ

Тоғ фарзанди Межид Оғаев ўтган асрдаёқ пенсия ёшига етган эди. Аммо у дам олиш ҳуқуқидан фойдаланишга яқиндагина қарор берди. Азизбеков номли колхоз клубига тўпланган ҳамқишлоқлар 139 яшар меҳнат ветеранини чин кўнгилдан шарафладилар.

Машҳур Ширали Муслимовдан кейин Межид Оғаев энди Озарбайжонда энг кекса одам бўлиб ҳисобланади. У 1835 йилда денгиз сатҳидан 1750 метр баландликдаги тоғ бағрида жойлашган Тақиябанд қишлоғида туғилган. Бутун умр бўйи шу ердан ҳеч қаёққа бормай яшаб келган. Межид бобо 120 йилча чўпонлик қилган, қирқ йил колхоз аъзоси бўлиб келди. Колхоз правлениеси бундан атиги уч йил муқаддам унинг ўз илтимосини ҳисобга олиб, отар билан бирга юришни тақиқлаб қўйган ва осонроқ иш — сигир боқишга рухсат берган.

Межид Оғаевнинг соғ-саломатлигига ҳавас қилса арзийди. Шу вақтгача у от миниб юради, хотираси жуда яхши. Межид Оғаев икки марта уйланган. Унинг ҳозирги хотини 83 ёшда, пири-бадавлат Оғаевнинг болалари, набира-чевaралари жами авлоди 151 кишига етди.

(ТАСС мухбири).

Лерик, Озарбайжон ССР.

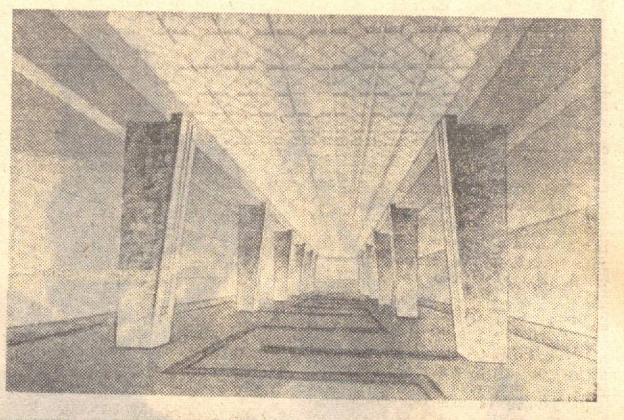

«Ташметропроект» конструкциялар бўлимининг архитекторлари коллективи Тошкент метрополитенининг бўлажак СССР 50 йиллиги, Пахтакор, Собир Раҳимов ва Ленин майдони станцияларини лойиҳалаш устида ишламоқдалар. Суратларда: 1. Чапдан лойиҳалашчи архитекторлар Р. Файзуллаев, Я. Мансуров, Ф. Абдураззоқов. 2. Метро станцияларидан бири — СССР 50 йиллиги станциясининг лойиҳаси.

АХБОРОТ

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

Эстрадачилар кўриги

ТОШКЕНТ. Баҳорда республикамиз пойтахтида ҳаваскор эстрадачилар коллективлариаро кўрик-конкурс ўтказилади. Мақсад ҳаваскор эстрадачилар санъати билан танишиш, истеъдодли ёшларни излаб топишдир. Кўрик-конкурс икки даврада ўтади. Биринчиси район ва область миқёсида ўтказилса, иккинчи ҳал қилувчи даврaси «Баҳор» концерт залида ниҳояланади. Кўрик иштирокчилари эстрада жанрининг барча турлари бўйича ўз санъатларини намойиш этадилар. Ғолибларга 9 та соврин, шунингдек диплом ва Фахрий ёрлиқлар, қимматбаҳо совғалар берилади. Ижрочиларга баҳо берувчи жюри составига таниқли бастакорлар, артистлар ҳамда сўз усталари киритилган.

А. НИЗОМОВ.

Бувайда газлашмоқда

ФАРҒОНА. Янги ташкил этилган Бувайда райони газлаштирилмоқда. Район маркази — Янгиқўрғонда газ қувурлари ётқизиш ишлари ниҳоясига етди. Қўқондаги «Узгипрогаз» институти тайёрлаб берган лойиҳага асосан хонадонларни газ билан таъминлашга киришилди. Келгусида «Партия XX съезди», «Шарқ юлдузи», «Коммуна» колхозларига ҳам газ олиб бориш мўлжалланмоқда.

Қ. МАДУМАРОВ.

Юз йилликка

НУКУС. Қорақалпоғистоннинг Россияга қўшилганига 100 йил тўлиши муносабати билан ўтказиладиган юбилейга ҳозирлик кўрила бошланди. «Қорақалпоғистон» нашриёти юбилейга бағишлаб адабиётлар чоп этмоқда. Таниқли ёзувчи Т. Қаипберганов «Қорақалпоқ достони» романини шу юбилейга туҳфа қилди. Улуғ рус халқи билан қорақалпоқ халқининг тарихий дўстлик алоқалари поэзияда гавдаланяпти. Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ шоири Т. Жумамуродовнинг «Макария сулув» асарида шу мавзу мадҳ этилади.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

Колхоз музейи

САМАРҚАНД. Бундан икки йил илгари Хатирчи районидаги Куйбишев номли колхозда музей ташкил этилган эди. Ҳозир музейнинг «Атеистик бурчак», «Ҳар хил меҳнат қуроллари», «Араб тилида ёзилган китоб ва қўлёзмалар» сингари ўнга яқин бўлими бор. 1746 йилда Тулада ишланган самовар, 1890 йил тангалари ҳамда дастлабки чигит экадиган қўл сеялкаси музейнинг қимматли кўргазмаларидан ҳисобланади. Булардан ташқари урчуқ, қўл тегирмони, хум, сопол товоқ, мис-чилим ва бошқа қадимий топилмалар ҳам қўйилган.

А. МАДРАҲИМОВ.

Равон йўллар

ХОРАЗМ. Шаҳар ва қишлоқлар тобора ободонлашиб бормоқда. Автомобиль йўллари қуриш ва ундан фойдаланиш бошқармаси кўчаларнинг равон бўлишига катта эътибор беряпти. Кейинги вақтда областда 127 километр узунликда янги йўллар барпо этилди. Урганчда эса, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилмоқда. Бу ерда водопровод, канализация ўтказиш, иситиш точкалари қуриб бериш ибратли йўлга қўйилган. Гурландаги «Гулистон» совхозида эса, автомат-телефон станцияси қуришга киришилди.

Р. ЗАРИПОВА.

МАДАНИЙ МЕРОС — БОЙЛИГИМИЗ

ДУРДОНАЛАР

Сўлим республикамиз заминида кўплаб қадимий маданий ёдгорликлар жойлашган. Булар қароргоҳлар, турли даврларга оид шаҳарчалар, саройлар, қалъа ва мадрасалар, меъморчилик обидалари, савдо расталари, ирригация каналлари ва бошқа иншоотлар бўлиб, аждодларимизнинг юксак маҳорати ва санъаткорлигидан далолат беради.

Самарқанддаги Регистон, Шоҳизинда ансамбллари, Гўри Амир мақбараси, Бибихоним масжиди, Улуғбек расадхонаси, Бухорода Исмоил Сомоний мақбараси, Арк қалъаси, Лабиҳовуз ансамбли, Термиз, Шаҳрисабзда, Тошкент ҳамда Фарғона водийсидаги қатор ёдгорликлар ўзбек халқининг фахри ва ифтихори ҳисобланади.

Ўзбекистонда қадимий ёдгорликларни ўрганиш ва уларни қайта тиклаш, тарғиб-ташвиқ қилиш ишига В. Л. Вяткин, Б.Н. Засипкин, В. А. Шишкин, Т. Н. Қори-Ниёзий, М. Е. Массон, Я. Ғуломов, Г. А. Пугаченкова, Л. И. Ремпель, В. А. Нильсен каби таниқли олимлар, халқ усталари реставраторлар — уста Ширин Муродов, уста Қули Жалилов, Рўзмат Машарипов, Абдулла Болтаевлар муносиб улуш қўшдилар. Эндиликда бу олижаноб ишни уларнинг истеъдодли шогирдлари давом эттиришяпти. Кейинги ўн йил мобайнида бир қатор ўтмиш маданий ёдгорликлар тикланди. Уларнинг аксарияти асл ҳолига келтирилди.

Кўп йиллик самарали ишлари ва катта хизматлари учун И. Шермуҳамедов, М. Юнусов, А. Ғофуров, Э. М. Гендель (Самарқанд) Р. Қурбонов, А. Саломов, А. Бобомуродов (Бухоро), С. Пўлатов (Хива), А. Зайниддинов, Е. Н. Юдицкий (Тошкент) каби уста реставраторлар ва мутахассисларга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, хизмат кўрсатган архитектор, хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, деган фахрли унвонлар берилди.

Фақат Совет ҳокимияти йилларидагина қайта тиклаш ишларини кенг миқёсда олиб бориш учун қулай имкониятлар яратилди. Партия ва ҳукуматимиз В. И. Лениннинг қадимий маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Декретини изчиллик билан ҳаётга жорий этиб боряпти.

Маълумки, Ўзбекистон территориясида Совет ҳокимияти учун жанглар олиб борилди. Бу ерда синфий душманларга қарши курашлар бўлиб ўтди. Ҳаёт-мамот жангларида юзлаб шонли қаҳрамонлар туғилди. Совет Ўзбекистони тарихи машҳур революционер-большевиклар номи билан бевосита боғлиқ. М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, М. И. Калинин, ўн тўрт Туркистон комиссарлари, Йўлдош Охунбобоев!.. Туркистонда Совет ҳокимиятини ўрнатишда фаол иштирок этганларнинг номини бугунги кунда фахр-ифтихор билан тилга оламиз.

Кейинги йилларда ўлкамиз тарихини, унинг шон-шуҳратини акс эттириш бўйича қатор муҳим тадбирлар амалга оширилди. Бугунги кунда республикамиз территориясида ярим мингдан ортиқ тарихий ва революцион ёдгорликлар мавжуд. Шундан юздан зиёди Улуғ Ватан уруши фронтларида қаҳрамонларча жанг қилиб, ҳалок бўлган жангчи-юртдошларимиз хотирасига бағишлаб ўрнатилган.

Давлат ҳар йили қадимий ёдгорликлар, монумент ва обелисклар қурилиши ҳамда қайта тиклаш, тадқиқот ишларига кўплаб маблағ ажратмоқда. Республика партия ва ҳукумати маданий ёдгорликларни муҳофаза қилишга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширяпти.

1967 йилнинг март ойида ташкил топган жамиятимиз бугунги кунга келиб оммавий ташкилотга айланди. Қарийб олти мингга яқин корхона, ташкилот, ўқув юртлари, колхоз ва совхозлар жамиятимизнинг аъзолари ҳисобланади.

Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти ўз сафига мутахассисларнинг катта группасини — тарихчилар, архитекторлар, санъатшунослар, археологлар ва бошқа ихтисос эгаларини бирлаштирган.

Беш йил мобайнида барча областларда маданий ёдгорликларнинг рўйхатини аниқлаш ишлари ўтказилди. Натижада беш мингдан ортиқ маданий ёдгорликлар борлиги аниқланди. Аниқланган ёдгорликлар рўйхати район ижроия комитетларида, шаҳар ва область меҳнаткашлар депутатлари Советларида қараб чиқилди ва тасдиқланди. Шу асосда аксарият область жамиятлари Советлари томонидан ёдгорликларнинг жойлашиш картаси тузилди. Ҳозирги пайтда республика областларининг археологик картасини тузиш бўйича қизғин ишлар олиб борилмоқда. Шундай карталарнинг биринчиси Тошкент область жамияти совети томонидан нашр этилди.

Жамиятнинг маҳаллий бўлимлари ёдгорликларни ўз оталиғига олган ташкилотлар билан алоқани мустаҳкамлаб боряптилар. Архитектура ва археология ёдгорликлари рўйхати аниқланиб, улар жамият правлениеси аъзолари — архитекторлар, тарихчилар, археологлар, санъатшунослар томонидан пухта ўрганилмоқда. Ёдгорликлар сараланиб, улар тарихий ва бадиий қимматларига кўра, республика муҳофазасига ўтказилади.

Жамиятимиз архитектура аҳамиятига эга бўлган ёдгорликларни ўз муҳофазасига олиш ишига жиддий эътибор беряпти. Наманагандаги Устақирғиз, Андижондаги Отақўзи, Тошкент областидаги Зангиота, Урганчдаги Душкинбобо ҳамда Қўқон шаҳридаги архитектура ёдгорликларини қайта тиклаш ишларини тугаллаш кўзда тутиляпти. Уларда область болалар ижодий кўргазмалари ва колхоз музейлари очилади.

Биз жамиятимиз ташкил топган дастлабки кунларданоқ республика меҳнаткашлари ўртасида ёдгорликларни тарғиб-ташвиқ қилишнинг турли формаларидан фойдаланишга катта эътибор бера бошладик. Беш йил мобайнида жамият активлари томонидан қарийб беш мингта лекция ўқилди, 250 тадан зиёд мақола эълон қилинди, радио ва телевидение орқали юздан ортиқ эшиттиришлар ташкил этилди.

1969 йилдан буён Тошкент шаҳрида республика моддий-маданий ёдгорликлар ва «Менинг Ўзбекистоним» номли болалар ижодий кўргазмаси уюштириб келинди. Шу давр мобайнида кўргазмага эллик мингдан ортиқ томошабин ташриф буюрди. Шунга ўхшаш кўргазмалар Бухоро, Самарқанд Фарғона, Андижон, Гулистонда ҳам бор. Кўргазма экспозициялари йилдан-йилга янги-янги ҳужжатлар билан бойиб боряпти.

Республика жамияти правлениеси пленумларида маданий ёдгорликларни ҳисобга олиш, муҳофаза қилиш, қайта тиклаш ва тарғиб-ташвиқ қилишга қаратилган масалалар тез-тез муҳокама қилиб турилади. Жамият правлениесининг кенгайтирилган пленумлари, асосан, Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон каби республикамизнинг тарихий шаҳарларида ўтказилади. Уларда жамиятнинг активлари, илмий жамоатчилик вакиллари, область партия ва совет органларининг раҳбар ходимлари иштирок этишади.

Қайта тикланган ва қулай ҳолатга келтирилган архитектура ёдгорликларидан оқилона фойдаланиш масаласига жиддий эътибор бериш керак. Масалан, ўн йил давомида давлат Шарқда ўз ҳажми билан йирик ҳисобланган XVI аср архитектура ёдгорлиги — Калон масжидини қайта тиклашга катта миқдорда маблағ ажратиб келди. Ҳозирги вақтда буларда ишлар, асосан, тугалланган. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига кўра, савдо ташкилотлари омборхонаси бу ердан кўчирилган. Ёдгорликнинг катта майдони бўш турган ҳолда Бухоро область ўлкашунослик музейи экспозицияси Аркдаги торгина хонага жойлашган. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги Калон архитектура ёдгорликларидан фойдаланиш тўғрисидаги масалани махсус кўриб чиқса мақсадга мувофиқ бўларди.

Республика тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти ўзининг амалий ишида маҳаллий партия ва совет органларининг доимий ёрдамига таянади. Шу билан бирга РСФСР, Украина, Белоруссия, Болтиқ бўйи ва Ўрта Осиё республикалари ёдгорликларини сақлаш жамиятлари тажрибасидан ижодий фойдаланиб, иш тутади.

Жамиятимизнинг бутун фаолияти бой маданий меросни муҳофаза қилишга қаратилган. Бу олижаноб ишга кенг аҳоли жалб этилган. Биз кундалик ишимизда ёш авлодни совет халқининг революцион, жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати анъаналари руҳида, халқимиз яратган ажойиб дурдоналарга меҳр-муҳаббат ва ҳурмат билан қараш руҳида тарбиялаб боришимиз керак.

А. ШОМУРОТОВ.

Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти правлениеси президиуми раисининг ўринбосари.

ОБОД ПОСЁЛКАЛАР

Бўз районидаги Тельман номли колхознинг қинғир-қийшиқ кўчалари ўрнида замонавий посёлка қад кўтарди. Икки юз оила ҳовли тўйи ўтказди. Уйлар электр, газ, телефон билан таъминланган.

Андижон области қишлоқ қурилишида қардош республикалардаги институтлар ишлаб чиққан типовой лойиҳалар кенг қўлланилмоқда. Масалан, Балиқчи районидаги «Коммунист» колхозида уйлар белорус инженерларининг лойиҳаси асосида қурилмоқда. Хўжаобод районидаги Карл Маркс номли колхозда қурилган болалар боғчасини қозоғистонлик дўстлар лойиҳалашган. Бу янги қишлоқ посёлкаларига ўзига хос кўриниш бермоқда.

(ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

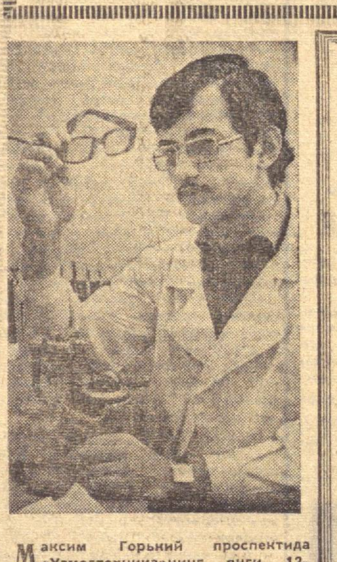

Максим Горький проспектида «Узмедтехника»нинг янги 12-магазини очилди. Куйбишев районидаги даволаш ташкилотлари, шунингдек Тошкент области бу ердан касалхона ва поликлиникалар учун медицина приборлари, асбоблар ҳамда ускуналар оладилар. Суратларда юқоридан пастга: 1. Оптика-мастери Ҳайрулла Эгамбердиев. 2. «Медицина техникаси» бўлимида.

И. Глауберзон фотолари.

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ШАХМАТ

БАШОРАТ ҚИЛГАН ЭКАН

Турнир ва ўйинда қўлланадиган кураш тактикасини бир-биридан фарқламоқ даркор. Ўйин асосан икки кишининг ўзаро куч синашуви экан, мағлубият ўрнини турнирдагидек бошқа иштирокчилар тўлдиролмайди. Дуранглар ўйинларда кўпроқ бўлиши ҳам шундан.

1965 йилгача тож даъвогарларининг барчаси бир турнирга тўпланар ва унинг ғолиби жаҳон чемпионига рўпара бўларди. В. Смислов, М. Таль ва Т. Петросянлар шу йўл билан шахмат тахтига минган эдилар. Совет шахмат федерацияси таклифига биноан даъвогарлар турнири матчлар билан алмаштирилди. Бу янги системани ҳар томонлама синаб кўрган дастлабки шахматчи Борис Спасский бўлди. У чорак финалда П. Кересни, ярим финалда Е. Геллерни ва финалда М. Тални енгиб, Т.Петросян билан жаҳон чемпионлиги учун майдонга тушди. 1968—69 йилларда Спасский ўша туркум матчларни яна такрорлаб, чемпионликни қўлга киритди. Ҳар бир рақибга мослашиш илмини у ўшанда мукаммал эгаллаган эди. Турнирларда Спасскийдан ҳам кўпроқ ғалабаларга эришган Бент Ларсен матчларга чидамади-ку, ахир. Спасский бўлса буни узоқ йиллар мобайнида қўлга киритди. Анатолий Карповчи. У ҳали жуда ёш, матчлар ўйнаб «мазаҳўрак» бўлишга улгурмаган эди-ку!? Рақибининг белини «синдириш» учун Спасскийга атиги олти марта майдонга тушиш кифоя қилди. Карпов эса, белгиланган ўн олти учрашувнинг ярмисидаёқ баҳсни бир ёқли қилиб қўйди. Аммо бахти юришиб даъвогарлар сафига қўшилган америкалик Бирнни енгиш билан Полугаевскийдек забардаст гроссмейстердан устун келишнинг фарқи бор, албатта.

«Рақибимнинг зўрлигини билган ҳолда, — дейди Карпов Бутуниттифоқ радиоси мухбирига берган суҳбатида, — яхшироқ шайланишга ҳаракат қилдим. Саккиз ўйиндаёқ уни 3:0 ҳисобида енгаман деб сира-сира ўйламагандим. Натижани, кучлар нисбати дейишга тилим бормайди. Баъзи сабабларга кўра шундай бўлиб қолди»...

Аслида бу ҳам камтарликнинг, ҳам ростгўйликнинг аломатидир. Шахмат чўққилари сари муваффақиятли қадам ташлаш учун, гроссмейстер юксак ўйин маҳоратидан ташқари рақиб кайфиятига қараб йўл тутиш, тахтада ў ёқтирмайдиган вазиятлар барпо қила олиш сингари фазилатлар касб этмоғи зарур. Ўйин олдидан чет эллик бир шарҳчи Карповнинг битта мусобақада ғалабани уч марта бой беришини тасаввур этолмайман, дебди. Бинобарин, ленинградлик ёш гроссмейстернинг ғалабасини башорат қилгани кўриниб турибди.

Энди шахмат олами икки совет шахматчиси Борис Спасский билан Анатолий Карпов ўртасида апрель ойида бошланадиган ярим финал ўйинини орзиқиб кутмоқда. Ҳар бирининг ўзига яраша фазилатлари борки, бу навбатдаги баҳс ниҳоятда мароқли ўтишидан далолат.

Жар сола-сола «жар ёқаси»га келиб қолган бразилиялик ёш гроссмейстер Энрико Мекинг энди жон-жаҳди билан «тутқич» қидирмоқда. Чунончи, тўққизинчи олишувда мағлубиятдан аранг кутулиб қолди: уч кунлик қаттиқ қаршиликдан сўнг юзинчи юришда дурангга эришди. Лекин яқин орада Виктор Корчной рақибини ҳолдан тойдирса ажаб эмас. Ҳозирча ҳисоб унинг фойдасига 2:0. Муҳлислар Корчнойни ярим финалда деб тасаввур этганлари ҳолда унинг бўлғуси рақибининг ким бўлишини тахмин қилардилар. Петросянми ё Портиш? Шуниси чинакам муаммо эди. Ниҳоят буниси ҳам ойдинлашди. Тўққизинчи ўйинни ютган собиқ жаҳон чемпиони Т. Петросян ҳисобни ўз фойдасига 2:0 қилиб олди. Қизиқ, бундан олдинги туркум мусобақаларнинг ярим финалида (Москва, 1971 йил) ҳам Петросян билан Корчной беллашган эдилар...

М. МУҲИДДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг шарҳловчиси.

БОЛАЛАРИНГИЗГА ЎҚИБ БЕРИНГ!

ДАДА ДЕЙМАН

Ҳозир мени бола дерлар,
Бир кун катта бўламан.
Дадамлардай меҳнатсевар,
Ҳаракатда бўламан.
Эллик ёшдан ошсалар ҳам,
Йигитлардай, дадамлар.
Ҳамон меҳнат, тек туриш йўқ,
Ҳайрон қолар одамлар.
Сенлар катта бўлсанг дерлар,
Мен меҳнатдан бўшайман.
— Дада, дейман, катта бўлсам
Мен ҳам сизга ўхшайман.

ХИЗМАТДА

Биз боламиз, катталар —
Олдида хизматдамиз.
Айтганларин қиламиз,
Бир эмас, юз марта биз.
Чақирсалар «Лаббай» деб,
Борамиз одоб билан.
(Ҳаётда одам ўғли,
Тирикдир одам билан).

КИМ ЯХШИ-Ю, КИМ ЁМОН!

Буни айтишлик қийин.
Яхши бўлар ёмон ҳам,
Тузалиб, бир кун кейин.
Ўзинг яхши бўлсанг бас,
Ҳамма ҳам яхши сенга.
Ёмон одам йўқлигин,
Тугиб қўйгин эсингга!

Толиб ЙЎЛДОШ.

ЛОЙ БОЛА

Эркабойни дадаси дер:
— Тойбола.
Ардоқлайди ойижони:
— Ойбола.
Бувиси ҳам силаб-сийпар:
— Мойбола...
Дўстлари-чи, атар уни:
— Лой бола!
Негаки у эрка, тантиқ,
Каттазанг.
Қизғанчиғу, аразчи-ю,
Тўнг, тажанг.
Сал нарсага шовқин солар,
Бошлаб «жанг»...
Энди ўзи яккаланиб,
Ҳоли танг.

Йўлдош СУЛТОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РЕСПУБЛИКА КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ РЕСПУБЛИКА ЭКРАНЛАРИГА

«ШАҲАРЛАР ВА ЙИЛЛАР»

НОМЛИ ИККИ СЕРИЯЛИ КЕНГ ФОРМАТЛИ ФИЛЬМНИ ЧИҚАРАДИ.

(Бу фильм Константин ФЕДИН асари асосида яратилган).

Сценарий авторлари: Владимир ВАЛУЦКИЙ, Александр ЗАРХИ.

Постановкачи-режиссёр Александр ЗАРХИ.

Ярим аср муқаддам революция ва гражданлар уруши ҳақида Константин Федин ёзган дастлабки совет романларидан «Шаҳарлар ва йиллар» асари босилиб чиққан эди.

Режиссёр Александр ЗАРХИ икки серияли фильм яратиб, санъаткор революцияга қандай йўл билан келганлигини ҳикоя қилади.

ФИЛЬМНИ «МОСФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИ ДЕФА (ГДР) СТУДИЯСИ БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА ЯРАТГАН. Унда совет актёрлари Игорь СТАРИГИН, Леонид КУЛАГИН, поляк актрисаси Барбара БРИЛЬСКА, немис актёрлари Винфрид ГАЛАЦЕДЕР, Хельга ГЕРИНГ ва бошқалар суратга тушишган.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.20 — ТОШКЕНТ. 18.25 — Студентлик — олтин даврим. 18.55 — Беш йилликнинг тўртинчи йили. 19.25 — «Ахборот». 19.40 «Ғазал мулкининг султони» — Алишер Навоий. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Ўзбекистон чорвадори». 21.20 — Ёш ижрочилар концерти. 22.00 — «ВАҚТ» 22.30 — Партком ва социалистик мусобақа. 22.50 — Хоккей: «БИНОКОР» (Тошкент) — «ЗВЕЗДА» (Свердловск). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ёнар тоғ ҳазинаси (бадиий фильм). 18.20 — МОСКВА. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — Шахмат. 19.45 — СССР Фанлар академияси 250 ёшда. 20.15 — Концерт. 21.15 — Телефильм. 22.00 — Ўқув программаси. 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — ТОШКЕНТ. «Олтин шайба». соврини учун хоккей мусобақалари. 19.00 — Хоккей: «БИНОКОР» (Тошкент) — «ЗВЕЗДА» (Свердловск). 21.15 — Белгиловчи йил вахтасида. 21.40 — Яккамаякка (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 8/II да Т. Жуманиёзованинг ҳисобот концерти. 9/II да Бир саҳнали балет «Кармен-сюита», «Ойимқиз ва безори», 10/II да Севги тумори (кундузи). Флория Тоска (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/II да Бой ила хизматчи, 9/II да Шоҳ Эдип, 10/II да Табассум ўғрилари (кундузи). Оқшомдан тушгача (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8/II да Хотинимнинг эри, 9/II да Хонума хоним, 10/II да Ужарлар (кундузи), Ҳижрон (кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/II да Ташвишланманг онажон (15.00), Фидоий (17.00), 9/II да Ташвишланманг онажон (15.00), Беш кунлик куёв (19.00), 10/II да Ташвишланманг онажон (12.00), Биринчи бўса (19.00).

КИНО

Шаҳарлар ва йиллар — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Ёмғир ёғди, излар ювилди — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Дайди (16.00, 17.00, 20.00), Уч юз спартанлик (10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 19.00, 21.00), «СПУТНИК».

Тошдаги достон — «КУКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Тилла зирак — А. НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Уч мушкетёр — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Иссиқ қор — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Севги анатомияси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Катта сайр, Самовий саргузаштлар (кундуз ва кечқурун) — «МОСКВА».

Гул ва тош — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Қум карьери генераллари — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Осмон йироқ ер қаттиқ — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 03217. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. № 33